

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 1. decembar 2011.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 1. decembra 2011.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU OPTUŽENOG DA SE CHRISTOPHU VON
BEZOLDU IZDA NALOG *SUBPOENA* RADI OBAVLJANJA RAZGOVORA**

Tužilaštvo:

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Vlada Njemačke:

posredstvom Ambasade
Njemačke u Nizozemskoj

Optuženi:

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti:

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud), rješava po "Zahtjevu da se Christophu von Bezoldu izda nalog *subpoena* radi obavljanja razgovora", koji je optuženi podnio 5. aprila 2011. godine (dalje u tekstu: Zahtjev) i ovim donosi odluku o njemu.

I. Historijat i argumentacija

1. Dana 19. maja 2010., Vijeće je u "Odluci po Zahtjevu optuženog za izdavanje obavezujućeg naloga na osnovu pravila 54bis (Savezna Republike Njemačka), Saveznoj Republici Njemačkoj (dalje u tekstu: Njemačka) naložilo da optuženom dostavi dokumente u vezi s istragom *Parlamentarische Kontrollkommission* Njemačke u vezi s navodnim slanjem oružja u Bihać, koje se, kako se navodi, krijumčarilo kao humanitarna pomoć, što je organizovao Christoph von Bezold. Vijeće je zaključilo da su takvi dokumenti relevantni za navode Treće izmijenjene optužnice (dalje u tekstu: Optužnica), konkretno, za navod da je optuženi ograničio dostavu humanitarne pomoći u enklave bosanskih Hrvata i bosanskih Muslimana kako bi se nesrpsko stanovništvo permanentno uklonilo s tih teritorija.¹ Vijeće je, odlukom većine, uz suprotno mišljenje sudije Kwona, takođe zaključilo da su ti dokumenti relevantni za optužbe u vezi s događajima u Srebrenici i uzimanjem osoblja UN-a kao talaca.²

2. Dana 21. juna 2010. godine, Njemačka je dostavila svoj odgovor na Odluku, napominjući da nije u posjedu nijednog od zatraženih dokumenata.³ Optuženi je zato "nastavio istragu" i pribavio materijal koji mu je dao osnov da vjeruje da Njemačka možda raspolaže informacijama u vezi s Christophom von Bezoldom i navodnim slanjem municije u Bihać.⁴ Dana 11. marta 2011., optuženi je tražio da Njemačka omogući

¹ Odluka, par. 38. V. takođe Optužnica, par. 14(j), 74.

² Odluka, par. 38 i fusnota 70. V. takođe Djelomično suprotno mišljenje sudije Kwona, par. 6-13.

³ Odgovor Savezne Republike Njemačke, 21. juni 2010. Iako je datiran i potpisan 18. juna 2010., Odgovor Savezne Republike Njemačke zaveden je 21. juna 2010.

⁴ Zahtjev, par. 12.

razgovor s Christophom von Bezoldom,⁵ a 25. marta 2011. dobio je odgovor Njemačke u kom se navodi da ni Pravilnik o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) ni domaće zakonodavstvo Njemačke ne daju nikakav osnov za zahtjev optuženog.⁶ Optuženi je stoga podnio Zahtjev, tvrdeći da su uslovi za izdavanje naloga *subpoena* za obavljanje razgovora propisani pravilom 54 Pravilnika ispunjeni iz sljedećih razloga: (i) uložio je razumne napore kako bi obezbijedio dobrovoljnu saradnju "Vlade Njemačke u vezi s obavljanjem razgovora s Christophom von Bezoldom", (ii) postoje razumni osnovi za uvjerenje da Christoph von Bezold raspolaže informacijama koje bi optuženom mogle biti od suštinske pomoći u izvođenju dokaza, i (iii) Vijeće je već zaključilo da su dokumenti vezani za navodno slanje oružja u Bihać relevantni za njegovu tezu.⁷ Optuženi takođe tvrdi da se informacije koje bi se dobile od von Bezolda mogu koristiti na dva načina, tačnije, da se Njemačkoj daju precizna uputstva o dokumentima u vezi s navodnim slanjem oružja u Bihać, a mogle bi poslužiti i kao osnov za pismenu izjavu von Bezolda koju bi optuženi mogao koristiti tokom suđenja.⁸

3. Dana 8. aprila 2011., Vijeće je pozvalo Njemačku da dostavi odgovor na Zahtjev i obavijesti von Bezolda o Zahtjevu, u slučaju da je on voljan da odgovor dostavi direktno optuženom ili Vijeću.⁹ Dana 20. maja 2011., Njemačka je dostavila odgovor, na povjerljivom osnovu, ponovivši svoj stav da domaće zakonodavstvo Njemačke ne predviđa izdavanje naloga *subpoena* radi obavljanja nezvaničnih razgovora. Njemačka je takođe navela da je "savezna Vlada odmah pismenim putem obavijestila g. Von Bezolda o zahtjevu [optuženog]".¹⁰

4. Dana 31. maja 2011., optuženi je uputio dopis Njemačkoj, u kom je naveo da ga von Bezold nije kontaktirao i zatražio je da mu Njemačka dostavi podatke za kontakt s von Bezoldom (dalje u tekstu: Dopis).¹¹ Dana 19. avgusta 2011., Vijeće je zatražilo da ga

⁵ Zahtjev, par. 13, Dodatak D.

⁶ Zahtjev, par. 14, Dodatak E.

⁷ Zahtjev, par. 15-20, 22-23.

⁸ Zahtjev, par. 21.

⁹ Poziv upućen Njemačkoj u vezi sa Zahtjevom za izdavanje naloga *subpoena* Christophu von Bezoldu, 8. april 2011.

¹⁰ Povjerljiva korespondencija iz Njemačke, 20. maj 2011.

¹¹ Dopis optuženog upućen Njemačkoj, 18. oktobar 2011.

optuženi obavijesti o najnovijim događanjima u vezi sa zahtjevom i obaviješteno je da je Njemačka dostavila odgovor na Dopis i odbila da dostavi podatke za kontakt s von Bezoldom, te da je insistirala da se sva eventualna korespondencija s njim obavlja posredstvom njemačkih vlasti. Optuženi je shodno tome 23. juna 2011. napisao dopis za g. Bezolda i poslao ga njemačkim vlastima, ali, u trenutku kad je Vijeće postavilo svoje pitanje, on je još uvijek čekao odgovor Njemačke.¹²

5. Najzad, dana 18. oktobra 2011., optuženi je dostavio Dopunski izvještaj uz Zahtjev da se Christophu von Bezoldu izda nalog *subpoena* radi obavljanja razgovora (dalje u tekstu: Dopuna), u kojem obavještava Vijeće da mu je Njemačka potvrdila da je u septembru 2011. njegov zahtjev uručen lično von Bezoldu. Budući da nije dobio odgovor von Bezolda, optuženi je dostavio Dopunu zatraživši da Vijeće sada riješi Zahtjev i izda zatraženi nalog *subpoena*.¹³

II. Mjerodavno pravo

6. Pravilo 54 Pravilnika predviđa da pretresno vijeće može izdati nalog kada je to "potrebno za vršenje istrage ili pripremu i vođenje suđenja". Ta ovlast uključuje nadležnost da se "od potencijalnog svjedoka zahtijeva da se u određeno vrijeme pojavi na određenom mjestu kako bi odbrana s njime razgovarala u slučajevima kada je takvo pojavljivanje potrebno za pripremu ili vođenje suđenja".¹⁴ Žalbena vijeće je mišljenja da se ocjena pretresnog vijeća mora "usredsrediti ne samo na korisnost informacija za podnosioca zahtjeva nego i na njihovu sveukupnu neophodnost kako bi se obezbijedilo da se suđenje vodi na upućen i pravičan način".¹⁵ Nalog *subpoena* smatra se "potrebim" u smislu pravila 54 kada je pokazana legitimna sudska svrha pribavljanja informacija:

¹² V. T. 17485-17486 (19. avgust 2011. godine). Vijeće je prvi put zatražilo ažurirane informacije 31. maja 2011. V. T. 13881 (31. maj 2011. godine).

¹³ Dopuna, par. 1-4. Nakon što je Vijeće zatražilo da ga optuženi obavijesti o najnovijim događanjima, pravni saradnik optuženog dostavio je Vijeću, putem e-maila koji je uputio i Tužilaštvu, kopiju korespondencije iz Njemačke koji se pominje u Dopuni. V. T. 20614 (28. oktobar 2011.).

¹⁴ *Tužilac protiv Krstića*, predmet br. IT-98-33-A, Odluka po molbi da se izdaju *subpoene*, 1. juli 2003., (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Krstić*), par. 10.

¹⁵ *Tužilac protiv Halilovića*, predmet br. IT-01-48-AR73, Odluka u vezi s izdavanjem naloga *subpoena*, 21. juni 2004. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Halilović*), par. 7. V. takođe *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Odluka po zahtevu dodeljenih branilaca da Tony Blair i Gerhard

Strana koja [...] podnosi molbu za izdavanje takvog naloga ili *subpoene* morala bi pokazati razumnu osnovu za svoje vjerovanje da postoji velika vjerovatnost da joj potencijalni svjedok pruži informacije koje će joj bitno pomoći u izvođenju dokaza u vezi sa jasno definisanim pitanjima koja se odnose na predstojeće suđenje.¹⁶

7. Da bi se ispunio uslov postojanja legitimne sudske svrhe, može se pokazati potrebnim da podnosilac zahtjeva dostavi informacije o određenim faktorima kao što su funkcije potencijalnog svjedoka u kontekstu relevantnih događaja, eventualni odnosi između svjedoka i optuženog, sve prilike koje je svjedok možda imao da promatra te događaje i eventualne izjave koje je svjedok dao tužilaštvu ili drugim stranama u vezi sa tim događajima.¹⁷

8. Čak i ako se Pretresno vijeće uvjerilo da je podnosilac zahtjeva ispunio uslov postojanja legitimne sudske svrhe, izdavanje naloga *subpoena* može biti neprimjereno ako se zatražene informacije mogu pribaviti nekim drugim putem.¹⁸ Najzad, podnosilac zahtjeva mora pokazati da je podnosilac zahtjeva uložio razumne napore da obezbijedi dobrovoljnu saradnju potencijalnog svjedoka, ali da su ti napori bili bezuspješni.¹⁹

9. Nalozi *subpoena* ne smiju se olako izdavati jer oni podrazumijevaju korištenje prisile i mogu dovesti do nametanja krivičnih sankcija.²⁰ Stoga je nužno da pretresno vijeće svoje diskreciono ovlaštenje da izdaje naloge *subpoena* primjenjuje na način da obezbijedi da se mehanizam prisile koji *subpoena* podrazumijeva ne zloupotrebljava i/ili

Schröder svedoče i da se s njima pre svedočenja obavi razgovor, 9. decembar 2005. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Milošević*), par. 41.

¹⁶ Odluka u predmetu *Krstić*, par. 10; Odluka u predmetu *Halilović*, par. 6; V. takođe Odluka u predmetu *Milošević*, par. 38.

¹⁷ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 6; Odluka u predmetu *Krstić*, par. 11. Vidi takođe Odluka u predmetu *Milošević*, par. 40.

¹⁸ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 7; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 41.

¹⁹ *Tužilac protiv Perišića*, predmet br. IT-04-81-T, Odluka po Zahtevu tužilaštva za izdavanje naloga *subpoena ad testificandum*, 11. februar 2009., par. 7; *Tužilac protiv Simbe*, predmet br. ICTR-01-76-T, Odluka po zahtjevu odbrane za izdavanje naloga *subpoena* za svjedoka SHB, 7. februar 2005., par. 3.

²⁰ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 6; *Tužilac protiv Brđanina i Talića*, predmet br. IT-99-36-AR73.9, Odluka po interlokutornoj žalbi, 11. decembar 2002., par. 31.

ne koristi kao procesna taktika.²¹ U suštini, izdavanje naloga *subpoena* trebalo bi se smatrati krajnjim sredstvom za kojim se poseže.²²

III. Diskusija

10. Kao što se vidi iz historijata postupka u vezi sa Zahtjevom, i optuženi i Vijeće pokušali su da obezbijede dobrovoljnu saradnju Christophu von Bezolda. Iako su njemačke vlasti von Bezoldu prenijele zahtjev optuženog za obavljanje razgovora, optuženi nije dobio odgovor u vezi s tim. Osim toga, optuženi ne može direktno stupiti u kontakt s von Bezoldom jer Njemačka nije voljna da mu dostavi podatke za kontakt. Vijeće se stoga uvjerilo da je optuženi preduzeo sve razumne napore da obezbijedi dobrovoljnu saradnju von Bezolda, ali bez uspjeha.

11. Da bi se mogao izdati nalog *subpoena*, optuženi mora takođe pokazati da je to nužno za potrebe istrage ili vođenja njegovog suđenja. Kako bi to uradio, optuženi mora pokazati da postoji legitimna sudska vrha za informacije koje traži, tačnije, da je postoji "razuman osnov za uvjerenje" da postoje "dobri izgledi" da će potencijalni svjedok biti u mogućnosti da pruži informacije koje će mu biti od suštinske pomoći u izvođenju njegovih dokaza u vezi s jasno identificiranim pitanjima relevantnim za njegovo suđenje. Kako je već rečeno, optuženi želi od von Bezoldova dobiti informacije vezane za navodno slanje municije u Bihać 27. marta 1994., koja se krijumčarila u humanitarnom konvoju. Kako je gore u tekstu navedeno, Vijeće je već zaključilo da su dokumenti vezani za taj događaj relevantni za izvođenje dokaza optuženog.²³ Vijeće se stoga uvjerilo, uz djelomično suprotno mišljenje sudije Kwona,²⁴ da je taj događaj jasno

²¹ Odluka u predmetu *Halilović*, par. 6, 10.

²² V. *Tužilac protiv Martića*, predmet br. IT-95-11-PT, Odluka po dodatnom podnesku tužilaštva u vezi sa zahtevom tužilaštva od 3. juna 2005. za izdavanje naloga *subpoena*, podnesenom na poverljivom osnovu i *ex parte* 16. septembra 2005., par. 12. "[T]akve mere treba primenjivati oprezno i samo ako na raspolaganju ne stoje druge, manje nametljive mere, koje bi verovatno obezbedile efekat koji datom merom pokušava da se postigne".

²³ V. par. 1, gore u tekstu. Kako je gore u tekstu napomenuto, sudija Kwon se djelimično ne slaže s većinom u pogledu relevantnosti tog materijala za navode u vezi s događajima u Srebrenici i navode o uzimanju osoblja UN-a kao talaca.

²⁴ Djelomično suprotno mišljenje sudije Kwona temelji se na istom osnovu kao i njegovo suprotno mišljenje u Odluci, konkretno, da materijal u vezi sa slanjem oružja u Bihać 27. marta nije relevantan za

identifikovan kao pitanje relevantno za tezu optuženog i da bi informacije koje bi se u vezi s tim pribavile mogle optuženom suštinski pomoći u njegovom izvođenju dokaza.²⁵

12. Razmatrajući zatim pitanje da li postoji "razuman osnov" za uvjerenje optuženog da postoje "dobri izgledi" da će mu Christoph von Bezold pružiti relevantne informacije, Vijeće napominje da je, prema popratnom materijalu koji je dostavio optuženi, von Bezold, kako se navodi, direktno i aktivno učestvovao u navodnom slanju municije u Bihać.²⁶ Optuženi je stoga uspješno pokazao da postoji razuman osnov za njegovo uvjerenje da postoje dobri izgledi da će von Bezold biti u mogućnosti da mu da informacije u vezi s tim. Osim toga, Vijeće podsjeća da optuženi traži da obavi razgovor *kako* u svrhu toga da se Njemačkoj izdaju uputstva za određene dokumente koje je zatražio *tako i* u svrhu toga da informacije dobijene od von Bezolda upotrijebi kao osnov za pismenu izjavu, koja bi zatim bila uvrštena u dokaze.²⁷ Optuženi, dakle, Christophu von Bezolda nedvojbeno tretira kao potencijalnog svjedoka u svom predmetu. Vijeće stoga zaključuje da je optuženi pokazao da postoji legitimna sudska svrha za to da se zatražene informacije pribave putem razgovora s von Bezoldom.

13. Što se tiče uslova da se zatražene informacije ne mogu pribaviti ni na jedan drugi način da se zatražene informacije pribave, Vijeće napominje da je optuženi pokušao da do informacija u vezi s navodnim slanjem municije u Bihać dođe posredstvom Njemačke, ali da je to bilo bezuspješno. Istovremeno, von Bezold je, navodno, bio direktno uključen u organizovanje te i drugih dostava u Bihać. Vijeće napominje da materijal kojim optuženi potkrepljuje svoj Zahtjev implicira ne samo von Bezolda, već još dvojicu drugih

navode Optužnice u vezi sa Srebrenicom ni za navode o uzimanju osoblja UN-a kao talaca. Vidi Odluka, Djelimično suprotno mišljenje sudije Kwona, par. 6-13. V. takođe Odluka po zahtjevu optuženog da se Miroslavu Tuđmanu izda nalog *subpoena* radi obavljanja razgovora, 14. juli 2011., par. 25, fusnota 63.

²⁵ Vijeće napominje da optuženi u Zahtjevu takođe navodi da ga interesuju lična saznanja Christophu von Bezolda o umiješanosti Njemačke i drugih država u navodno slanje oružja 27. marta 1994. godine. Vijeće još jednom podsjeća optuženog da navodna umiješanost raznih država u navodno krijumčarenje oružja u Bosnu i Hercegovinu nije relevantno pitanje za tezu optuženog. V. Odluka po zahtjevu optuženog za izdavanje obavezujućeg naloga (Islamska Republika Iran), 9. juni 2010., par. 20-21.

²⁶ Zahtjev, Dodaci A, B i C. Dodaci A i B sadrže izvode iz informativnih emisija "Monitor" njemačke televizije, koji se odnose na umiješanost von Bezolda u krijumčarenje oružja u Bosnu i Hercegovinu, uključujući slanje municije u Bihać. Dodatak C sadrži članak iz *Sunday Telegrapha*, koji se odnosi na istu temu.

²⁷ Zahtjev, par. 21.

Nijemaca, koji su, kako se navodi, bili umiješani u krijumčarenje oružja.²⁸ Mada bi optuženi potencijalno mogao doći do te dvije osobe, Vijeće smatra da je, s obzirom na postojeće okolnosti, naročito s obzirom na stav Njemačke da ona mora biti posrednik za svu korespondenciju između optuženog i von Bezolda, malo vjerovatno da će to imati zadovoljavajući ishod po optuženog, tako da taj put neće doprinijeti ekspeditivnom i efikasnom vođenju postupka. Vijeće se stoga uvjerilo da u ovom trenutku ne postoji nijedan drugi način da se pribave gorenavedene informacije, koje su identifikovane kao relevantne za tezu optuženog.

14. Pošto je utvrdilo da su ispunjeni razni uslovi za izdavanje naloga *subpoena*, Vijeće još uvijek ima diskreciono pravo da odbije da izda takav nalog. Budući da je nalog *subpoena* prisilnog karaktera i implicira da njegovo neizvršavanje može dovesti do krivičnih sankcija, prije nego što donese odluku o izricanju takve mjere kao krajnjeg sredstva, Vijeće mora tom pitanju oprezno pristupiti i uzeti u obzir sve postojeće okolnosti.²⁹ Međutim, u ovom slučaju, Vijeće se uvjerilo da je potrebno da se Christophu von Bezoldu izda nalog *subpoena* radi obavljanja razgovora budući da je njegova tema relevantna za tezu optuženog. Osim toga, u ovom konkretnom slučaju bilo bi nerazumno da se izda nalog *subpoena ad testificandum* i da se od optuženog zahtjeva da unakrsno ispita svjedoka, a da prije toga nije upoznat s onim što će on reći.³⁰

IV. Dispozitiv

15. Stoga, Pretresno vijeće, na osnovu člana 29 Statuta i pravila 54 Pravilnika, ovim **ODOBRAVA** Zahtjev i **NALAŽE** sljedeće:

- a) Sekretarijat Međunarodnog suda preduzeće sve razumne i potrebne korake kako bi se obezbijedilo da se nalog *subpoena* iz priloga odmah dostavi Njemačkoj, kako bi ga ona mogla dostaviti Christophu von Bezoldu; i

²⁸ Zahtjev, Dodatak B.

²⁹ V. Odluka po zahtjevu za izdavanje naloga *subpoena* za Douglasa Lutea i Johna Feeleya, 8. juli 2009., par. 11.

³⁰ V. Odluka u predmetu *Krstić*, par. 8.

b) Njemačka mora postupiti prema uputstvima iz Naloga priloženog ovoj Odluci.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je mjerodavan engleski tekst.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 1. decembra 2011.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Medunarodnog suda]